

LA BIBLIOTECA DE «LA CAIXA». ELS PRIMERS QUINZE ANYS (1927-1942)

M. TERESA MIRET I SOLÉ

Les biblioteques populars van néixer impulsades per la Mancomunitat, que convocava uns concursos per escollir els espais més adients on instal·lar-les. L'any 1922, va ser seleccionat el primer pis de l'edifici de «la Caixa», de la Rambla d'Igualada, però amb la Dictadura de Primo de Rivera el projecte va quedar aturat. Aleshores, «la Caixa» va crear-hi pel seu compte una casa de cultura, amb un vestíbul per acollir exposicions i activitats culturals i una àmplia sala de lectura, que es va inaugurar el 29 de juny de 1927, dirigida per Matilde Ubach amb l'ajut de Maria Duran.

La Biblioteca era lluminosa i estava decorada amb un estil sobri, amb prestatges i taules de fusta clara, cadires amb braços i seient de cordill trenat, llums amb pantalla blanca i cortines també blanques a les grans finestres. Tot amb un aire clàssic i acollidor, però que alhora imposava un cert respecte. Molt noucentista.

No cal un gran exercici d'imaginació per entendre què va suposar disposar d'una biblioteca pública en una ciutat d'uns 13.000 habitants, als anys vint, quan poques persones tenien llibres a casa. Tant grans com petits van poder accedir a la lectura: novel·les, revistes estrangeres que no es trobaven a les llibreries locals, obres de consulta, contes, *En Patufet...* I també la col·lecció local, una secció fonamental encara avui per conèixer el nostre entorn més proper.

La Guerra Civil va ser molt dura també a la Biblioteca. Al principi, es va destruir una part del fons bibliogràfic —sobretot llibres de «*tendència*

dretista» i obres religioses, excepte les «*de Ramon Llull i de Jacint Verdaguer, que tant estimaren els humils*»—, segons un document del Comitè de Gestió Social, del 25 d'agost de 1936. Matilde Ubach, amb llàgrimes als ulls, va haver de cremar llibres a la caldera de la calefacció i al llibre de registre consta en tinta vermella, al costat de molts títols: «*Quemado en 1936*». De tota manera, ella mateixa va salvar diversos volums del foc, com es pot comprovar en la llista que va escriure a mà: «*Llibres amagats en temps “roig” i tornats a son lloc*», el 28 d'agost de 1940.

Un cop acabada la guerra, la Biblioteca va patir una segona censura: els volums en català i els d'història o de cultura catalana s'havien de retirar, així com les obres que no eren ortodoxes des del punt de vista moral o polític. Molts volums van passar a l'«*infern*» de les biblioteques, un armari tancat al qual els usuaris no podien accedir. A més, periòdicament, es rebien unes *Normas sobre libros prohibidos* que calia respectar. Tot i la por que es respirava, molts volums retirats van ser conservats —més o menys amagats— i més endavant van tornar als prestatges. Això va permetre als lectors accedir a obres literàries en català editades abans de la guerra. També va ser dràstica la reducció de les revistes: l'any 1935 se'n rebien 57 i el 1942 només 12. Un canvi quantitatiu, però també de qualitat, ja que totes les revistes estrangeres van desaparèixer de les prestatgeries.

La Biblioteca de «la Caixa» va viure, com els seus lectors i la seva ciutat, totes les vicissituds

FOTO: BRANGULI

Biblioteca de "la Caixa" (1927). Sala de lectura

d'un segle ben complicat. Començava aleshores una etapa grisa i llarga fins que van arribar als anys setanta i, més endavant, el 1999, quan va integrar-se en la Biblioteca Central d'Igualada. Però aquesta ja és una altra història...

M. TERESA MIRET I SOLÉ (Igualada, 1951) és llicenciada en Documentació. Ha estat directora de la Biblioteca de "la Caixa" i de la Biblioteca Central d'Igualada. Ha publicat *La premsa a Igualada* (1982), *Cercle Mercantil, Industrial i Agrícola* (1997) i *Les biblioteques de "la Caixa"* (2010) i és coautora d'altres obres sobre l'Anoia. Fundadora i membre del consell de redacció de la *Revista d'Igualada*

FOTO: JULI-ART

Biblioteca de "la Caixa" (1930). Premi als lectors infantils més assidus, el Dia de l'Estalvi